

INTERNATIONAL WEEKLY

№ 14

01.08.2020 – 15.08.2020

Foreign
Policy
Research
Institute

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.

Ukraine and Belarus

ЗМІСТ

Частина I

Україна – Європейський Союз	3
<i>Мертвий сезон перед новим стартом: що чекає на Угоду про асоціацію Україна-ЄС?</i>	<i>3</i>
Інші події в ЄС	5

Частина II

Зовнішня політика	9
<i>Жывё Беларусь!/: як політична криза в Білорусі позначиться на двосторонніх відносинах.....</i>	<i>9</i>
Двосторонні відносини	12
МОЛДОВА.....	12
САУДІВСЬКА АРАВІЯ	13
БІЛОРУСЬ	13
ФРН.....	14
ПОЛЬЩА	15

Частина III

Опір російській гібридній війні	17
<i>Російський газогін «Північний потік-2» як камінь спотикання між США та ЄС.....</i>	<i>17</i>

Частина I

Україна – Європейський Союз

Мертвий сезон перед новим стартом: що чекає на Угоду про асоціацію Україна-ЄС?

З часу призначення Ольги Стефанішиної на посаду Віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції основна діяльність її офісу спрямована на оновлення Угоди про асоціацію Україна-ЄС. Очікується, що під час Саміту Україна – ЄС у жовтні сторони погодять політичну декларацію, яка започаткує процес змін до документу. Нині в Києві працюють над пропозиціями для Брюсселя. За словами прем'єр-міністра Дениса Шмигала, українська сторона представить своє бачення змін до Угоди під час засідання Ради асоціації у грудні цього року: «Наразі за дорученням Президента Уряд готує концепцію оновлення Угоди, щоб вона відповідала рівню наших відносин із ЄС. Уряд має на меті врахувати інтереси українського бізнесу, який прагне більш широко використовувати можливості Поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі з ЄС»¹.

Старт переговорів про оновлення Угоди про Асоціацію орієнтовно запланований на січень 2021 року. Нині 42% товарообігу України припадає на Європейський Союз, проте негативне сальдо торгівлі з ЄС протягом 2019 року зросло до -4,6 млрд. дол. США. Цілком логічно, що Україна прагне збільшити частку своєї продукції на європейських ринках. Нині українські експортери швидко вичерпують квоти з нульовим митом для частини товарів. За інформацією Кабміну, станом на серпень 2020 року вже повністю використано 8 тарифних квот на мед, ячмінну крупу та борошно, оброблені томати, оброблений крохмаль, виноградний та яблучний соки, кукурудзу, продукти переробки солоду та крохмалю, цукор². Тому одним з пріоритетів української сторони в процесі оновлення Угоди – збільшення безмитного доступу до ринків ЄС. Крім того, метою Києва є підписання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (АСАА), іншими словами, **«промисловий безвіз»**. Після укладення АСАА українським

¹ <https://www.kmu.gov.ua/news/premyer-ministr-proviv-zustrich-iz-ochilnikom-mzs-nimechchini-gajko-maasom>

² <https://www.kmu.gov.ua/news/olga-stefanishina-onovlennya-ugodi-pro-asociaciyu-z-yes-vidkriye-novi-mozhливosti-dlya-malogo-ta-serednogo-biznesu-ukrayini>

виробникам нехарчової продукції не потрібно буде проходити сертифікацію в Євросоюзі для продажів на його території. Малий та середній бізнес значно б виграли від «промислового безвізу», оскільки сертифікація коштує недешево. Важливо, що в даному контексті йдеться про товари з вищою доданою вартістю у порівнянні з сільськогосподарською продукцією. Проте, для отримання «промислового безвізу» Україна має відповідати низці вимог, і багато роботи вже було виконано. За словами віце-прем'єр-міністра з питань європейської та євроатлантичної інтеграції Ольги Стефанішиної, до жовтня Київ очікує на результати оцінки місією Євросоюзу українського законодавства щодо відповідності умовам, необхідним для підписання АССА.

Іншими пріоритетом є зміни до Розділу III «Юстиція, свобода та безпека». У даному контексті йдеться про створення нового додатку, який би конкретизував пріоритети співпраці правоохоронних органів та індикатори реформ у сферах юстиції та боротьби з корупцією³. Річ у тім, що нині Угода не містить механізмів і методики оцінки прогресу в цій сфері. Загалом, у ЄС використовують інструменти EU Justice Scoreboard та EU Anti-Corruption Report для оцінки відповідних трансформацій у державах-членах Союзу. Київ зацікавлений в тому, щоб задіяти згаданий інструментарій в Україні. Потенційно це може сприяти політичного діалогу між двома сторонами, адже підтвердження позитивної динаміки дозволило б просувати діалог щодо подальшої євроінтеграції.

Оновлення Угоди про Асоціацію не можливе за один день, тому процес може бути довготривалим. Нині Україна має успіхи в оновленні енергетичного додатка - 27, який запровадив механізм консультацій з ЄС щодо сумісності законодавчих ініціатив із законодавством Євросоюзу. Крім того, Україна має амбіції стати учасницею Європейської зеленої угоди. Це дозволить посилити взаємодію з ЄС у рамках існуючих та започаткувати роботу з новими «зеленими» та кліматичними фінансовими механізмами для України. Оновлення Угоди про Асоціацію потребує кропіткої роботи обох сторін. Важливо, аби перешкодою на цьому шляху не ставали внутрішньополітичні ігри. Так, українські депутати мають відмовитися від законопроекту про локалізацію державних закупівель, який був проголосований у липні цього року. В іншому разі, станеться порушення Угоди про асоціацію українською стороною, що неминуче послабить позиції наших переговорників. Відтак, у даному контексті важливим буде не лише діалог з ЄС, а й бажання всіх гілок влади рухатися в обраному євроінтеграційному напрямку.

³ <https://www.eurointegration.com.ua/files/9/d/9dbb228-uaexpertambitions.pdf>

Інші події в ЄС**ЄС активував механізм цивільного захисту для ліквідації наслідків вибуху в Бейруті****05.08.2020**

Європейський союз активував механізм цивільного захисту на прохання Лівану, щоб допомогти в ліквідації наслідків руйнівного вибуху в Бейруті.

Як повідомляє "Європейська правда", про це заявив речник європейської Служби зовнішніх дій Петер Стано.

"ЄС пропонує повну підтримку ліванському народу. Механізм цивільного захисту був активований на прохання Лівану і координує термінове розгортання понад 100 висококваліфікованих пожежників з автомобілями, собаками та обладнанням", - написав Стано в Twitter.

Як відомо, у вівторок ввечері в порту ліванської столиці Бейрута стався великий вибух. Вибухова хвиля була настільки потужною, що вибила вікна у будинках по всьому місту та перекинула автомобілі.

Внаслідок вибуху за останніми даними загинули понад 100 осіб та близько 4 тисяч отримали поранення.

Пізніше стало відомо, що вибухнули 2750 тонн нітрату амонію, які зберігалися в порту 6 років. Небезпечний вантаж прибув у столицю Лівану на кораблі Rhosus, який належить російському підприємцю Ігорю Гречушкіну.

За останніми даними, вибух залишив 300 тисяч людей бездомними, завдані збитки оцінюють у понад \$3 млрд.

*Європейська правда***Анджей Дуда склав присягу президента Польщі****06.08.2020**

Президент Анджей Дуда склав присягу на другий, п'ятирічний термін повноважень глави держави.

Урочистість відбулася у будинку Сейму на сесії Національних зборів. Через епідемію коронавірусу під час церемонії у Сеймі були введені спеціальні запобіжні заходи. Кожному із депутатів та запрошених гостей перевіряли температуру, кожен отримав маску.

«Я хочу бути президентом у важливих для всіх поляків питаннях», – заявив президент Анджей Дуда під час своєї інавгураційної промови. Глава держави запевнив, що він відкритий до співпраці, і що двері Президентського палацу відкриті для представників усіх політичних партій.

*Польське радіо***Прем'єр Угорщини назвав нелегальних мігрантів «біологічними бомбами»****07.08.2020**

Орбан заявив, що попросив голову МВС вживати рішучі заходи проти всіх спроб незаконного в'їзду до країни

Прем'єр Угорщини Віктор Орбан заявив, що всі мігранти, які намагаються незаконно потрапити в країну, являють собою медичні та «біологічні» ризики, яким варто запобігати «будь-якою ціною». Про це повідомляє Hungary Today.

Орбан сказав, що було б неправильно «зображувати всіх мігрантів як біологічні бомби», зміщуючи міграцію і нову епідемію коронавірусу, але «деякі з них саме такі».

«До тих пір, поки носії вірусу не будуть ідентифіковані, всі нелегальні мігранти повинні розглядатися як потенційні джерела інфекції», - наголосив угорський урядовець.

Орбан поінформував, що він попросив міністра внутрішніх справ вживати рішучі заходи проти всіх спроб незаконного в'їзду, оскільки це тепер також становить загрозу для здоров'я.

Раніше головний медичний директор Угорщини Сесілія Мюллер заявила, що неконтрольована міграція становить «надзвичайну небезпеку» для «чудового» стану громадської охорони здоров'я та епідеміологічного статусу Угорщини.

Варто зазначити, що Віктор Орбан неодноразово висловлював антиміграційні заяви, зокрема, говорив про загрозу ісламізації Європи.

Главком

В ЄС стурбовані спробами РФ переглянути свою роль в "нормандському форматі" і ТКГ

08.08.2020

Посол ЄС в РФ Маркус Едерер заявив про занепокоєння у зв'язку зі спробами Росії переглянути свою роль у "нормандському форматі" і тристоронній контактній групі.

Про це він сказав в інтерв'ю агентству "Интерфакс", повідомляє "Європейська правда".

"У той же час розвиток ситуації, який спостерігається останнім часом, викликає стурбованість. Я б назвав це спробами Росії переглянути свою роль в "нормандському форматі" і ТКГ, а можливо навіть і надати їй нового змісту" - сказав Едерер.

За його словами, про такі спроби свідчить позиція, зайнята делегацією Російської Федерації в ході останнього раунду переговорів політичних радників лідерів "нормандської четвірки" в Берліні, а також недавній лист Дмитра Козака, головним сигналом якого було те, що Росія виходить із нормандських переговорів щодо примирення на Донбасі на рівні радників лідерів держав.

Дипломат нагадав, що з самого початку Росія брала участь в "нормандському форматі" і ТКГ в якості сторони конфлікту на сході України.

"Я б сказав, що цей факт не узгоджується із заявами, які останнім часом ми все частіше чуємо з боку наших російських партнерів про те, що бойові дії на Донбасі — це внутрішньоукраїнський конфлікт. Я вважаю, що початковий розклад також має на увазі велику частку відповідальності російської сторони за вирішення конфлікту" - наголосив посол.

Він підкреслив, що "будь-які, навіть віддалені, натяки на можливу відмову Росії від своїх обов'язків в "нормандському форматі" або Тристоронній контактній групі або на "Rus-exit" з цих форматів можуть негативно позначитися на врегулюванні конфлікту".

Едерер також нагадав, що головною умовою будь-якої значної зміни відносин з Росією для ЄС є прогрес щодо Мінських угод, спрямованих на врегулювання конфлікту на сході України, і виконання цих угод.

"Така позиція ЄС, і вона не зміниться" - заявив він.

Європейська правда

Німеччина жорстко розкритикувала владу Білорусі за недемократичні вибори

10.08.2020

Німецький уряд виступив з жорсткою критикою останніх подій у Білорусі, заявивши, що вибори не відповідали мінімальним демократичним стандартам.

Про це заявив речник німецького уряду Штеффен Зайберт, повідомляє "Європейська правда" з посиланням на Reuters.

"Численні повідомлення про систематичні порушення і порушення виборчих прав заслуговують довіри", - заявив Зайберт в понеділок в Берліні.

"Вибори не відповідали мінімальним демократичним стандартам. Викликає жаль той факт, що керівництво Мінська не виконало прохання ЄС про допуск спостерігачів від організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)", - наголосив він.

За словами Зайберта, федеральний уряд засуджує застосування сили і численні арешти.

"Білоруський уряд повинен гарантувати права людей в країні", - підкреслив він.

Зайберт додав, що тепер ЄС має обговорити, якою буде його реакція на останні події. Зокрема, німецький уряд закликав 27 держав-членів прийняти єдиний підхід.

Сьогодні прем'єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький звернувся до президентів Європейської ради і Єврокомісії щодо скликання надзвичайного саміту ЄС щодо ситуації в Білорусі. Однак, за даними ЗМІ, наразі такий саміт малоімовірний, хоча ситуацію обговорять на рівні Ради ЄС.

Нагадаємо, у ніч на понеділок у низці міст Білорусі відбулися масові протести громадян, невдоволених результатами президентських виборів, правоохоронці застосували силу. В результаті більше сотні людей були затримані, десятки були поранені.

Європейська правда

Словаччина висилає трьох російських дипломатів

10.08.2020

Словаччина висилає трьох російських дипломатів, діяльність яких суперечила Віденській конвенції про дипломатичні відносини. Росія обіцяє дати симетричну відповідь.

Словаччина прийняла рішення вислати трьох співробітників посольства Росії в Братиславі. Про це в понеділок, 10 серпня, повідомило словацьке міністерство закордонних справ.

"Згідно з інформацією словацьких спецслужб їхня (російських дипломатів. - *Ред.*) діяльність суперечила Віденській конвенції про дипломатичні відносини", - йдеться в повідомленні міністерства. За даними агентства Bloomberg, співробітників посольства РФ підозрюють у шпигунстві, і вони повинні залишити територію Словаччини до кінця тижня. У свою чергу, міністерство закордонних справ Росії заявило, що дасть симетричну відповідь на дії Словаччини.

Нагадаємо, що в червні двох російських дипломатів вислала Чехія. За словами чеського прем'єра Андрія Бабіша, згідно з даними чеської Служби безпеки та інформації, один зі співробітників російського посольства поширив неправдиву інформацію про заплановані напади на чеських політиків. Росія відповіла, виславши двох чеських дипломатів.

DW

Країни ЄС підписали ноту протесту на захист "Північного потоку-2"

13.08.2020

Звернення до Держдепартаменту США з протестом проти втручання Вашингтона у хід будівництва газопроводу не підписали тільки три країни ЄС. США звинувачують в порушенні міжнародного права, повідомляє Die Welt.

24 держави Європейського Союзу підписали ноту протесту проти втручання США у будівництво газопроводу "Північний потік-2". У європейських дипломатичних колах ввечері у четвер, 13 серпня, підтвердили німецькому виданню Die Welt, що демарш, який містить звинувачення в порушенні міжнародного права, направлений МЗС США ще у середу.

Незважаючи на те, що далеко не всі члени ЄС беруть участь у будівництві газопроводу або підтримують його, в організації вдалося виробити практично єдину позицію. Тільки три країни відмовилися підтримати ноту протесту - інформації про те, які саме, наразі немає.

Зміст демаршу повторює заяву верховного представника ЄС із зовнішньої політики Жозепа Борреля, зроблену 17 липня. У ній він висловив глибоку занепокоєність випадками застосування санкцій проти європейських компаній та їхніх інтересів. "Європейська політика повинна визначатися в Європі, а не третіми країнами", - зазначив він.

У вівторок німецько-фінська енергетична компанія Uniper в своєму звіті попередила акціонерів, що через американські санкції "зросла ймовірність того, що будівництво газопроводу затягнеться або взагалі не буде завершено".

Будівництво газопроводу "Північний потік-2"

США виступають проти будівництва газопроводу "Північний потік-2". На їхню думку, він підсилить залежність Європи від поставок російського газу. Роботи з прокладання труб дном Балтійського моря припинені через санкції США щодо європейських підрядників, що вступили в силу в грудні 2019 року. Заходи передбачають заборону на в'їзд до Сполучених Штатів для представників цих компаній, а також заморожування будь-яких активів на території країни.

Після вступу санкцій в силу швейцарська компанія Allseas призупинила участь в проекті. Судно-трубоукладач "Академік Черський" прибуло з Находки в німецький порт Мукран ще у травні, але данська влада заборонила будь-які будівельні роботи в районі острова Борнхольм, пояснивши це нерестом тріски.

DW

Міністри ЄС погодились підготувати санкції щодо Білорусі

14.08.2020

Міністри закордонних справ ЄС у п'ятницю на позачерговій відеозустрічі погодились підготувати санкції у зв'язку з подіями в Білорусі.

Про це повідомив кореспондент "Радіо Свобода" Рікард Джозвяк, посилаючись на власні джерела, пише "Європейська правда".

"Глави МЗС ЄС погодились дати "зелене світло" санкціям проти Білорусі. Робочі групи складуть списки", - повідомив Джозвяк у своєму Twitter.

За інформацією кореспондента, під час відеоконференції жоден з міністрів ЄС не висловився проти санкцій.

Оновлено: Пізніше цю інформацію у Twitter підтвердив глава МЗС Естонії Урмас Рейнсалу. "Жорстоке придушення мирних протестів і придушення опозиції неприпустимі. В якості важливого кроку ЄС вирішив підготувати обмежувальні заходи проти осіб, відповідальних за насильство і фальсифікацію виборів", - розповів дипломат.

Раніше глава МЗС Литви Лінас Лінкявічус повідомив, що під час відеоконференції міністрів закликав до введення персональних санкцій щодо Білорусі і створення у ЄС фонду підтримки жертв репресій.

Глава МЗС Німеччини Гайко Маас перед зустріччю заявив, що Євросоюз хоче значно посилити тиск на Білорусь.

Швидше за все, ЄС запровадить персональні санкції в кінці серпня, заявляють джерела в ЄС.

Європейська правда

ЄС відмовився визнавати перемогу Лукашенка на виборах

14.08.2020

Держави Європейського союзу погодилися не вважати чинними "результати" президентських виборів у Білорусі, оголошені ЦВК.

Як повідомляє кореспондент "Європейської правди", про це оголосив у п'ятницю високий представник ЄС з питань зовнішньої та безпекової політики Жозеп Боррель, коментуючи підсумки переговорів глав МЗС держав Євросоюзу.

Боррель, зокрема, підтвердив інформацію про те, що ЄС домовився про запровадження санкцій. "Починається робота щодо санкцій щодо тих, хто відповідальний за насилля та фальсифікації", - заявив він. Раніше про підготовку санкційного рішення вже повідомляли представники держав ЄС.

Окрім цього, шеф європейської дипломатії повідомив про спільне рішення не визнавати перемогу Лукашенка на виборах.

"ЄС не сприймає (оголошені у п'ятницю) результати виборів", - заявив Жозеп Боррель.

Як відомо, для такої заяви від імені ЄС відповідне рішення мають підтримати всі без винятку держави-члени, оскільки зовнішньополітичні рішення у ЄС схвалюються консенсусом.

Як відомо, Україна раніше засуджувала насилля на вулицях Мінська та інших міст, але досі не коментувала результати виборів.

Між тим, у п'ятницю Лукашенко заявив про "початок агресії" з держав ЄС та з України, а також дозволив передати Росії 32 затриманих найманців "Вагнера", включно із тими, що воювали на Донбасі.

Європейська правда

Частина II

Зовнішня політика України

Жывё Беларусь!: як політична криза в Білорусі позначиться на двосторонніх відносинах

Олександра Лукашенка називають «останнім диктатором Європи». 9 серпня у Білорусі відбулося голосування на шостих за роки незалежності виборах президента. Досі Олександр Лукашенку вдавалося утримувати президентське крісло протягом 26 років. Нині ж країна увійшла в політичну кризу: з одного боку, білоруси не бажають бачити Лукашенка своїм лідером, з іншого – відсутнє потужне опозиційне ядро та сильна альтернатива фігура нинішньому президенту. Світлана Тихановська, яка оголосила себе переможницею виборів, не має ані політичного досвіду, ані потужної команди. Водночас, **легітимність Лукашенка нині підірвана. Європейський Союз заявив про невизнання офіційних результатів виборів.** Нині у Брюссель готує до ухвалення пакет санкцій проти білоруських посадовців, які брали участь у фальсифікаціях та насильстві.

За таких обставин українська сторона опинилася в обставинах невизначеності. Спершу офіційний Київ утримувався від політичної оцінки ситуації в Білорусі. Зокрема, це було зумовлено процесом переговорів щодо видачі найманців приватної військової компанії «Вагнер», затриманих у липні 2020 року. Проте, уже 14 серпня Мінськ передав в «вагнерівців» російській стороні. Більше того, **Олександр Лукашенко заявив, що в Білорусі почалася агресія, організована з-за кордону, у тому числі з України:** «Сьогодні вже понаїхали сюди з Польщі, Голландії, України та з цієї «відкритої Росії» Навального і так далі, і тому подібне. Уже агресія почалася проти країни»⁴. За таких умов «мовчання» для України ставало дедалі критичнішим. 15 серпня Міністерство закордонних справ України опублікувало заяву щодо президентських виборів у Білорусі, проте офіційна позиція держави виявилася відносно м'якою. Зокрема, у заяві не згадано про фальсифікацію

⁴ <https://www.belta.by/president/view/lukashenko-ob-ulichnyh-besporjadkah-uspokoitsja-i-dat-nam-navesti-porjadok-402900-2020/>

виборів. Натомість, Київ обмежився м'яким формулюванням: «МЗС України констатує, що офіційно оприлюднені результати виборів президента Республіки Білорусь не викликають довіри в білоруському суспільстві»⁵. Таким чином, **українська сторона зайняла позицію вичікування**, адже ситуація в Білорусі нині залишається крихкою.

Ключові європейські партнери України діють більш рішуче. Польща та Литва виступають драйверами тиску на білоруську владу. Зокрема, саме на прохання Варшави було скликано позачерговий саміт Європейської Ради, а литовський міністр закордонних справ Лінас Лінкявічюс називає Олександра Лукашенка «колишнім президентом»⁶. Водночас, необхідно відзначити, що 10 серпня глави МЗС Польщі, Литви та України спільно виступили із заявою, у якій закликали білоруську владу утриматися від застосування сили й звільнити затриманих⁷. З іншого боку, дипломатична стриманість офіційного Києва може бути обумовлена кількома вагомими причинами.

По-перше, ізоляція Білорусі не вигідна не тільки для України, а для Європи загалом. Це неминуче призведе до зближення Мінська з Москвою і Пекіном. До цього часу Олександр Лукашенко намагався балансувати між Заходом і Росією. Він добре усвідомлює загрози, які може становити Російська Федерація як для білоруської держави загалом, так і для нього особисто. Проте, у разі заборони на в'їзд та міжнародної ізоляції білоруського президента, він не матиме іншого вибору, як знову тісно взаємодіяти з Кремлем. З огляду на економічне падіння, Білорусь гостро потребує зовнішнього фінансування. Таким донором може стати Росія, але за умови послаблення суверенітету та посилення інтеграції з РФ в рамках Союзної держави. Це добре розуміють у США, тому позиція Державного департаменту досі залишається достатньо м'якою. На відміну від ЄС, Вашингтон поки не готує жорстких санкцій проти Мінська. Хоча не виключено, що в разі загострення ситуації США будуть вимушені піти на обмеження щодо білоруських посадовців.

По-друге, на відміну від подій Революції Гідності, у Білорусі не стоїть питання геополітичного вибору. Передусім, білоруський народ хоче зміни влади, а не зовнішньополітичного курсу держави. На виборах президента не було жодного прозахідного кандидата. Світлана Тихановська, яка за збігом обставин стала головним політичним опонентом Лукашенка, викликає багато запитань. Зокрема, вона не дала чіткої відповіді на питання «Чий Крим?»: «Можна я скажу так, як заведено говорити в нашій країні, як заведено за міжнародними законами? Юридично Крим український, фактично - російський. І не мучте мене більше»⁸. Таким чином, білоруська опозиція намагається об'єднати і проросійський, і прозахідний електорат. Адже, **Білорусь – не Україна, і багато білорусів все ще віддають перевагу тісним зв'язкам з Росією**. Тож, хто б не змінив Лукашенка на посаді, немає жодних гарантій, що Мінськ може вийти з так званих «братніх» обіймів Москвою.

По-третє, нині режим Лукашенка продовжує триматися. Білоруський президент налаштований рішуче й буде боротися до кінця. Він уже проходив через санкції ЄС в 1998 і 2011 роках, і, як показує досвід, це не впливає на його наміри та позицію. Натомість, Лукашенко продовжує застосовувати насильство проти демонстрантів як єдиний інструмент залишитися при владі. У Європейському Союзі також добре розуміють, що білоруський президент триматиметься до кінця і може піти на посилення силового сценарію. Тому кроки Брюсселя є також досить обережними. Верховний представник ЄС з закордонних справ і політики безпеки Жозеп Боррель в інтерв'ю іспанській газеті El País заявив, що Європейський Союз не хоче повторення подій Євромайдану у Білорусі: «У

⁵ <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-shchodo-prezidentskih-viboriv-v-bilorusi>

⁶ https://twitter.com/LinkeviciusL/status/1294584461628264449?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1294584461628264449%7Ctwgr%5E&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.eurointegration.com.ua%2Fnews%2F2020%2F08%2F15%2F7113244%2F

⁷ <https://mfa.gov.ua/news/zayava-ministriv-zakordonnih-sprav-litvi-polshchi-ta-ukrayini-lyublinskogo-trikutnika>

⁸ <https://euroradio.fm/ru/svetlana-tihanovskaya-yuridicheski-krym-ukrainskiy>

Європи немає намірів перетворити Білорусь на другу Україну»⁹. Дипломат обґрунтовує це тим, що питання народу Білорусі полягає не "у виборі між Росією і Європою", а в тому, щоб досягти свободи. У даному контексті Європейський Союз залучає до діалогу і Москву. Так, президент Франції Еммануель Макрон і канцлер Німеччини Ангела Меркель заявили про готовність до посередництва у вирішенні політичної кризи в Білорусі за участю Росії. Таким чином, Москва перебуває у вигазі. З одного боку, В. Путін має інтенсивні контакти з Олександром Лукашенком, з іншого боку – йому телефонують лідери ЄС з проханням врегулювати ситуацію в Білорусі.

По-четверте, вірогідно, стримана позиція української сторони щодо оцінки ситуації в Білорусі пояснюється тим, що Мінськ залишається майданчиком для переговорів в рамках Тристоронньої контактної групи. До речі, саме завдяки Україні Лукашенку вдалося вийти із міжнародної ізоляції у 2016 році, коли ЄС зняв майже всі санкції з Білорусі. Нині українська влада не шукає альтернативних майданчиків в рамках ТКГ по врегулюванню конфлікту на Донбасі. Зокрема, Президент України Володимир Зеленський заявив, що не бачить підстав для зміни місця зустрічі ТКГ: *«Ми вдячні кожній країні, яка нам пропонує майданчик для цих важливих перемовин, але зараз усі розмови в форматі Мінська відбуваються у відеоформаті через COVID-19. Тому я вважаю, що від майданчика зараз, чи від міста, чи місця це не залежить зовсім»*¹⁰.

Таким чином, **і Київ, і Мінськ зацікавлені у збереженні статус-кво у двосторонніх відносинах**. І хоча Лукашенко під час виступів звинувачує Україну та інші держави у втручанні в ситуацію в Білорусі, це є не більше, ніж гра на публіку. Крім того, обидві сторони зацікавлені в збереженні торговельних зв'язків, які протягом останніх трьох років демонструють позитивну динаміку. Звісно, рано чи пізно білоруський народ має пройти свій етап еволюції від авторитарного режиму до демократії. Утім, незалежно від імені президента, Україні важливо зберігати дружні відносини з Мінськом, щоб не опинитися у суцільно ворожому середовищі на сході та півночі держави.

⁹ <https://www.dw.com/uk/borrell-eu-ne-khoche-peretvorennia-bilorusi-na-druhu-ukrainu/a-54669835>

¹⁰ <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zelenskyj-minsk-tkg-perehovory/30797268.html>

Двосторонні відносини**Молдова****Україна та Молдова домовилися про зміцнення взаємної підтримки у протидії спільним безпековим****04.08.2020**

4 серпня міністр закордонних справ та європейської інтеграції Республіки Молдова Олег Цуля здійснив перший свій візит у статусі міністра в Україну, під час якого зустрівся з міністром закордонних справ України Дмитром Кулебою.

Міністри домовилися про зміцнення взаємної підтримки у питаннях відновлення суверенітету і територіальної цілісності України і Молдови на основі міжнародного права.

Вони приділили окрему увагу темі регіональної безпеки, зокрема, ситуації на сході України, порушенням прав людини в тимчасово окупованому Криму та врегулюванню придністровського конфлікту.

“Україну та Молдову об’єднує не лише спільний кордон, але й спільне бачення майбутнього цієї частини Європи, спільне прагнення євроінтеграції, а також взаємна підтримка у питаннях відновлення територіальної цілісності.

Україна і надалі підтримуватиме всі ініціативи Молдови у питаннях придністровського врегулювання. Наші партнери з Кишинева можуть повністю покласти на Україну”, - заявив Дмитро Кулеба.

Міністри приділили значну частину розмови питанням розвитку економік двох країн, збільшення обсягів двосторонньої торгівлі, співпраці в енергетиці. Дмитро Кулеба та Олег Цуля домовилися реанімувати консультації щодо вирішення проблемних питань двосторонніх відносин. Йдеться про “пакетну домовленість”, яка включає, зокрема, питання Дністровської ГЕС.

Сторони також наголосили на необхідності виведення російських військ з території Придністровського регіону Республіки Молдова, а також здійснення утилізації боєприпасів у с. Ковбасна під міжнародним контролем.

Дмитро Кулеба окремо подякував молдавській стороні за надану Україні гуманітарну допомогу для подолання наслідків повеней на Заході України.

Міністри підписали План консультацій між Міністерством закордонних справ України і Міністерством закордонних справ та європейської інтеграції республіки Молдова на 2021-2022 роки, який передбачає активний діалог з усіх актуальних питань порядку денного, серед яких регіональна безпека, відновлення територіальної цілісності України і Молдови, європейська інтеграція, консульська сфера, розвиток договірно-правової бази.

Планом передбачена взаємодія зовнішньополітичних відомств на рівнях заступників міністра і державних секретарів, директорів департаментів з питань європейської інтеграції, міжнародних організацій та безпеки, директорів департаментів консульської служби, директорів департаментів міжнародного права, речників.

Міністерство закордонних справ України

Саудівська Аравія**Кулеба: Україна та Саудівська Аравія налаштовані сповна розкрити потенціал торгівлі та інвестицій****10.08.2020**

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба провів телефонну розмову із саудівським колегою принцом Файсалом бін Фарханом Аль Саудом.

Дмитро Кулеба запропонував вперше за 11 років відновити в онлайн-режимі політичні консультації між зовнішньополітичними відомствами України та Королівства Саудівська Аравія. Принц Файсал бін Фархан Аль Сауд позитивно сприйняв пропозицію і погодився розпочати підготовку до консультацій.

Сторони приділили особливу увагу темі розвитку торгівлі та інвестицій між Україною та Саудівською Аравією. Глави зовнішньополітичних відомств погодилися, що у часи пандемії COVID-19 економіки та бізнеси потребують підтримки, а кожна криза несе також можливості для розвитку. На думку принца Файсала бін Фархана Аль Сауда, економічна взаємодія Саудівської Аравії з Україною має великий потенціал.

“Україна очікує на новий імпульс розвитку торгівлі та інвестицій із Саудівською Аравією. Перекоаний, що повноцінне розкриття потенціалу торговельної та економічної співпраці принесе чималі вигоди нашим країнам”, - зауважив Дмитро Кулеба.

Співрозмовники зробили окремий акцент на очікуваних позитивних наслідках запровадженого для підданих Саудівської Аравії безвізового режиму при відвідуванні України для розширення ділових, культурних та міжлюдських зв'язків між двома дружніми країнами. Вони також обговорили можливі кроки щодо подальшого спрощення процедури в'їзду до Королівства для окремих категорій громадян України.

Керівник зовнішньополітичного відомства Саудівської Аравії також схвально відгукнувся на запрошення глави МЗС України відвідати нашу державу з візитом. Дмитро Кулеба також підтвердив запрошення президента України Володимира Зеленського Його Величності Королю Салману бін Абдульазізу та Його Високості Спадкоємному принцу Мухаммаду бін Салману відвідати Україну та отримав запевнення, що пропозиція буде розглянута після зняття чинних карантинних обмежень у зв'язку з пандемією COVID-19.

Міністерство закордонних справ України

Білорусь

Кулеба викликав посла України в Білорусі до Києва на консультації

17.08.2020

Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба викликав посла України у Білорусі Ігоря Кизима на консультації до Києва для оцінки перспектив українсько-білоруських відносин у новій реальності.

Як передає Укрінформ, про це повідомила пресслужба МЗС 17 серпня.

Дипломат нагадав, що минулої п'ятниці офіційний Мінськ передав затриманих "вагнерівців" до Росії, попри наявність усіх правових та моральних підстав передати їх Україні.

"Цей крок підірвав довіру між нашими країнами та завдав важкого удару нашим двостороннім відносинам", - констатував Кулеба.

Він додав, що після цього Олександр Лукашенко "неодноразово і абсолютно безпідставно звинувачував Україну у недружніх кроках проти Білорусі".

Окрім того, глава МЗС констатував, що якісно нові загрози як для особистої безпеки громадян, так і регіональної безпеки в цілому випливають з офіційних повідомлень про можливе активне залучення Росії та ОДКБ до врегулювання ситуації у Білорусі.

"Сукупність зазначених фактів та дій, а також розвиток подій у Білорусі, суспільство якої висловило вотум недовіри офіційним результатам виборів президента Білорусі, кардинально змінює ситуацію в українсько-білоруських відносинах. З огляду на це, я ухвалив рішення викликати посла України в Білорусі Ігоря Кизима на консультації до Києва для оцінки перспектив українсько-

білоруських відносин у новій реальності, що склалася, вироблення відповідних рішень з урахуванням усього комплексу факторів", - заявив глава зовнішньодипломатичного відомства України.

Міністр зауважив, що МЗС вперше в історії вдається до такого кроку у відносинах з Білоруссю, і робить це "виключно через неприпустимі дії Мінська".

"Ми будемо жорстко захищати свої національні інтереси. При цьому виклик посла на консультації жодним чином не вплине на нашу здатність забезпечувати права та законні інтереси громадян України на території Білорусі", - запевнив дипломат.

Принагідно він нагадав, що у зв'язку із загостренням безпекової ситуації в Білорусі МЗС України вже рекомендувало утриматися від поїздок до цієї країни, а тим хто вже перебуває у Білорусі, українські дипломати радять уникати масових заходів та місць скупчення громадян.

Як пояснили в МЗС, виклик посла на консультації до столиці є однією з форм дипломатичного реагування, яка застосовується для демонстрації невдоволення політикою чи недружніми діями іноземної держави, у якій цей посол акредитований.

Як повідомлялося, масові акції протесту проти фальсифікації результатів виборів, на яких ЦВК Білорусі оголосила перемогу Лукашенка з результатом 80,1% голосів, не припиняються. Силовики застосували проти демонстрантів гумові кулі, світлошумові гранати і водомети. З початку протестів було затримано більш як 6,7 тис. осіб. До лікарні потрапили щонайменше 250 осіб, є загиблі.

Серед затриманих у Мінську було двоє громадян України - Костянтин Реуцький і Євген Васильєв. 15 вересня вони повернулися в Україну.

Укрінформ

ФРН

Дмитро Кулеба і Гайко Маас обговорили підготовку до наступної зустрічі міністрів Нормандського формату

24.08.2020

24 серпня з робочим візитом у столиці України перебував Федеральний міністр закордонних справ Німеччини Гайко Маас. Це перший, починаючи з 1991 року, візит німецького високопосадовця в Україну саме в день її Незалежності.

У рамках візиту в МЗС України відбулися переговори очільників зовнішньополітичних відомств обох держав.

Перед початком переговорів Дмитро Кулеба та Гайко Маас спільно поклали квіти до Стіни пам'яті біля Михайлівського Золотоверхого собору й вшанували пам'ять українських воїнів, які загинули, захищаючи суверенітет і територіальну цілісність України.

«Розглядаємо візит Федерального Міністра закордонних справ Німеччини Гайко Мааса в Україну саме у День Незалежності як вияв дружніх відносин, а також солідарності й твердої підтримки Німеччиною України у вирішенні актуальних викликів нашої держави, насамперед у контексті захисту суверенітету й територіальної цілісності», - заявив міністр Дмитро Кулеба під час переговорів з німецьким колегою.

У ході зустрічі основна увага була сконцентрована на врегулюванні військового конфлікту на Донбасі, спричиненого російською агресією.

Дмитро Кулеба подякував Гайко Маасу, а також главі МЗС Франції Жан-Іву Ле Дріану за підтримку його ініціативи провести найближчим часом зустріч міністрів закордонних справ Нормандського формату. Очільник МЗС України підкреслив, що дотримання режиму припинення вогню на Донбасі створює позитивне підґрунтя для просування на шляху дипломатичного врегулювання конфлікту.

Українська сторона відзначила важливість збереження питання окупованого Криму на міжнародному порядку денному. Міністр закордонних справ України ознайомив німецького колегу з основним змістом і цілями Кримської платформи й висловив впевненість в активній співпраці з німецькими та іншими міжнародними партнерами в рамках реалізації цієї ініціативи.

З метою поглиблення й координації всебічного співробітництва між Україною та ФРН міністри домовилися відновити регулярні консультації на рівні зовнішньополітичних відомств.

З огляду на великі втрати українського народу у Другій світовій війні міністр Дмитро Кулеба наголосив на важливості отримання дозволу німецької сторони на встановлення в Берліні Меморіалу українцям-жертвам війни.

Міністри констатували спільний інтерес у вирішенні ситуації в Білорусі шляхом національного діалогу. Дмитро Кулеба відзначив інтерес України у добросусідських відносинах з незалежною й демократичною Білоруссю.

Міністерство закордонних справ України

Польща

Кулеба запросив нового главу МЗС Польщі в Україну

27.08.2020

Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба у телефонній розмові привітав з призначенням нового міністра закордонних справ Республіки Польща Збігнева Рау та запросив його до України.

Як передає Укрінформ, про це повідомляється на сайті МЗС.

Як зазначається, Кулеба запевнив польського колегу у готовності розвивати відносини між Україною та Польщею.

Окрім того, міністри підтвердили важливість Люблінського трикутника - у складі України, Польщі та Литви - та його зміцнення як важливого регіонального формату взаємодії.

Співрозмовники домовилися про подальші контакти та співпрацю, а глава МЗС України запросив польського колегу відвідати Україну з візитом.

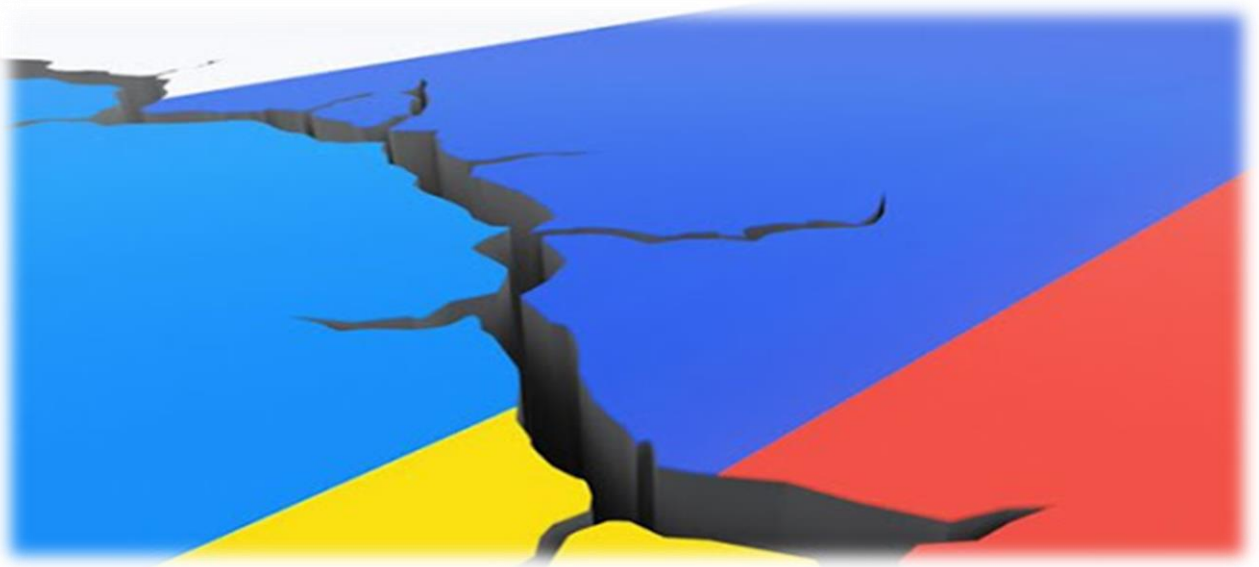
Своєю чергою новий міністр закордонних справ Польщі висловив переконаність у майбутній плідній співпраці.

Він підкреслив, що розмова з українським колегою стала однією з перших його телефонних розмов, що засвідчує важливість відносин між двома державами.

Як повідомлялося, 20 серпня президент Польщі Анджей Дуда призначив голову комісії Сейму у закордонних справах Збігнева Рау на посаду глави МЗС Польщі.

Укрінформ

Опір російській гібридній війні

Російський газогін «Північний потік-2» як камінь спотикання між США та ЄС

13 серпня 2020 року стало відомо, що 24 держави ЄС підписали ноту проти втручання США в побудову «Північного потоку-2». Тобто, лише три країни утрималися від писання документу. Серед них, зокрема, Польща, яка є стратегічним союзником Сполучених Штатів у Європі. Дві інші країни не відомі. Головна претензія стосується екстериторіального застосування санкцій, які європейські держави вважають порушенням міжнародного права. У даному контексті вражає кількість держав, які погодилися на підписання ноти. Адже раніше ціла низка держав виступали з критикою російського газогону. Проте, Європейський Союз показав свою єдність у неприйнятті втручання США.

Разом з тим, санкцій Сполучених Штатів хоча й були ухвалені із запізненням, схоже, мають свій ефект. Нині до завершення будівництва залишилося прокласти не більше двох сотень кілометрів газопроводу, проте, роботи ще не відновилися. Німецький партнер «Газпрому» енергетична компанія Uniper попередила акціонерів, що будівництво газогону може затягнутися, або не буде завершено через санкції Сполучених Штатів¹¹. Причина – санкції США, що спричинили значні збитки компаніям-учасникам будівництва.

Зі свого боку, нещодавно Польща також завдала по «Північному потоку-2», оштрафувавши «Газпром» на 50 мільйонів євро. На противагу, Австрія та Німеччина продовжують підбурювати інші держави ЄС проти американських санкцій та виступають за найскоріше завершення будівництва. Так, 10 серпня під

¹¹ <https://www.reuters.com/article/us-uniper-results-nordstream-2/uniper-may-have-to-impair-nord-stream-2-loan-if-project-fails-idUSKCN2570M2>

час візиту до Росії міністр закордонних справ Німеччини Гайко Маас вкотре розкритикував США за протидію «Північному потоку-2»: «Жодна держава не має права диктувати Євросоюзу його енергетичну політику. І це не вдасться»¹².

У разі завершення будівництва і введення в експлуатацію «Північного потоку-2» Німеччина отримає статус «енергетичного хабу», що дасть можливість Берліну стати головним центром для транзиту й зберігання російського газу та його подальшої дистрибуції до країн Західної Європи. Це означає збільшення прибутків від продажів для німецьких енергетичних компаній, а також додаткові надходження від транзитних зборів і податків до державного й федерального бюджетів. Вище згадані чинники вплинули на позицію німецького уряду щодо «Північного потоку-2», що вкотре підтверджує політичну складову російського газового проекту, використовуючи його як засіб гібридної війни спрямованої на руйнацію європейської солідарності.

Крім того, посилення розбіжностей між США та ЄС вказує на те, що Росії вдається досягти іншої стратегічної цілі – підірвати євроатлантичну солідарність. Принципова різниця у позиціях ключових гравців Сполучених Штатів Америки й Німеччини, яка є провідним гравцем у структурі ЄС, негативно впливає на трансатлантичне співробітництво, яке нині перебуває не в кращому стані. На цьому, зокрема, наголошує дослідження Фонду Карнегі. Опитування послів європейських держав у США показало, що трансатлантичні відносини зараз перебувають у найгіршому стані від початку нового тисячоліття¹³.

Водночас, на нашу думку, Росія найімовірніше знайде шляхи для завершення будівництва газогону. Це лише питання часу. Побудова «Північного потоку-2» забезпечить Москві домінування на енергетичному ринку Європи. Зважаючи на нещодавній запуск «Турецького потоку» й зусилля Росії щодо завершення будівництва газопроводу до Німеччини, спостерігається тенденція того, що **РФ замикає довкола Європи своє газове кільце**. Стратегічною метою для Росії у даному контексті є збільшення залежності європейських держав від російського палива та збереження панівного становища на європейському ринку.

Це створює додаткові ризики для держав Центральної та Східної Європи. Відтак, східноєвропейським столицям вкрай важливо якомога ефективніше нейтралізувати негативний вплив проекту, зокрема домогтися застосування у повному обсязі до «Північного потоку-2» газової директиви Європейського Союзу. Протидія російському газогону потребує тісної кооперації держав-партнерів та чіткої координації дій у цьому напрямку. Для України в даному контексті надзвичайно важливо розвивати співпрацю з Польщею, яка в перспективі може стати потужним газовим хабом у Європі, транспортуючи газ з Норвегії в інші європейські держави. **У свою чергу, Україна може запропонувати потенціал своїх сховищ для зберігання європейського палива, що дозволить зберегти газотранспортну систем.**

¹² <https://www.dw.com/uk/%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D0%BC%D0%B7%D1%81-%D1%84%D1%80%D0%BD-%D1%83-%D0%BC%D0%BE%D1%81%D0%BA%D0%B2%D1%96-%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%83%D0%BF%D0%B8%D0%B2-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8-%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%83-%D1%81%D1%88%D0%B0-%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE-%D0%BF%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BF%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%BA%D1%83-2/a-54527016>

¹³ <https://carnegieendowment.org/2020/02/20/how-europe-views-transatlantic-relations-ahead-of-2020-u.s.-election-pub-81049>